

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ลมฟ้าอากาศ

เรื่อง ฝน

ครูผู้สอน ครูอลงกรณ์ สุวรรณเพชร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

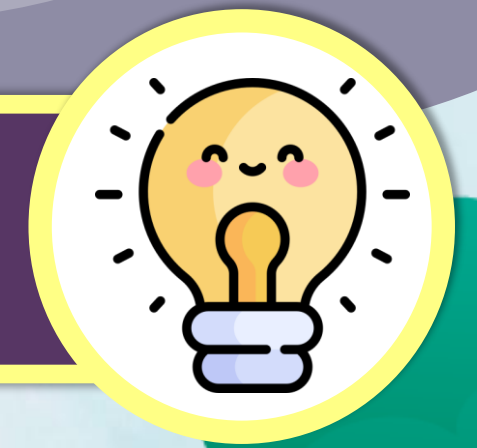

ลมฟ้าอากาศ

เรื่อง ฝน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

1. อธิบายปริมาณฝนและการตรวจวัดปริมาณฝน
2. บอกปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณฝน

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป โดยลงข้อสรุป
เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณฝน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

การยอมรับความเห็นต่าง ยอมรับเหตุผลที่แตกต่างจากตนเองใน
การอธิบายเกี่ยวกับปริมาณฝน การตรวจวัดปริมาณฝนและปัจจัยที่
มีผลต่อปริมาณฝน

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

พูดถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับปริมาณฝน การตรวจวัดปริมาณฝน
และปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณฝนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยรับฟังและ
ยอมรับเหตุผลที่แตกต่างจากตนเอง

ช่วง

ทบทวน

ชวนให้คิด

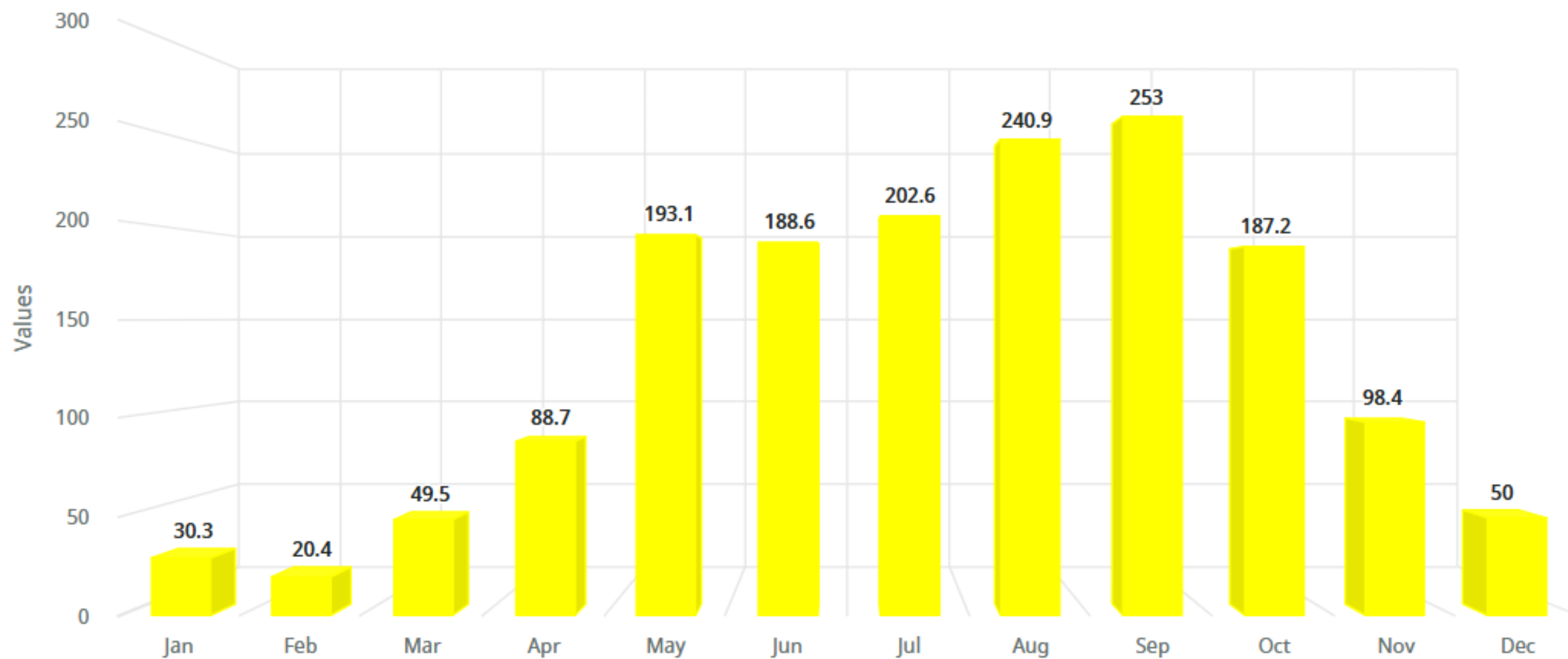

ช่วง

ทบทวนชวนให้คิด

ปริมาณฝนเฉลี่ยรายเดือนของประเทศไทย (มม.) ในคาบ 30 ปี

30-year period : 1991-2020

ช่วง

ทบทวนชวนให้คิด

เดือนใดที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุด
และน้อยที่สุด ตามลำดับ

เดือนกันยายนมีปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุด
และเดือนกุมภาพันธ์มีปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยที่สุด

ช่วง

ทบทวนชวนให้คิด

นักอุตุนิยมวิทยาใช้หน่วยอะไร
ในการบอกปริมาณฝน

มิลลิเมตร

คำถามชวนคิด

เพราะเหตุใดนักอุตุนิยมวิทยา
จึงใช้หน่วยมิลลิเมตร
ในการบอกปริมาณฝน

คำถามชวนคิด

เราจะทราบได้อย่างไรว่า
พื้นที่ใดฝนตกมากหรือ
น้อยกว่ากัน

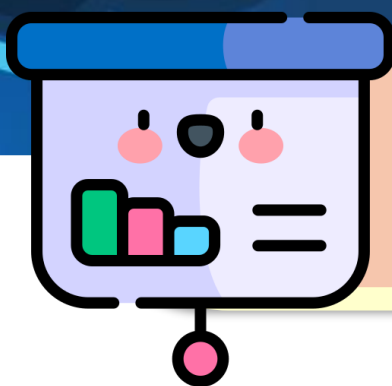

คำถามชวนคิด

ปัจจัยใดบ้าง

ที่มีผลต่อปริมาณฝน

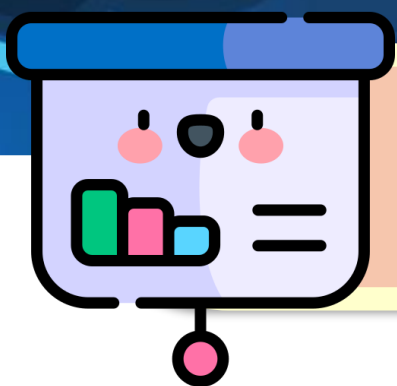

อภิปรายก่อนการทำกิจกรรม

- ในการทำกิจกรรมครั้งนี้ นักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มเท่า ๆ กัน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มตนเอง โดยกลุ่มที่ 1 2 และ 3 จะต้องทำกิจกรรมในฐานที่ 1 2 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งนักเรียนแต่ละฐานจะต้องร่วมกันสืบค้นข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของตนเอง จากนั้นนำเสนอผลการทำกิจกรรม โดยส่งตัวแทนจากแต่ละฐานนำเสนอบริเวณหน้าชั้นเรียน

ฐานที่	ชื่อฐาน
1	หยาดน้ำฟ้า
2	การวัดปริมาณฝน
3	ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทย

อภิปรายก่อนการทำกิจกรรม

- การนำเสนอผลการทำกิจกรรม นักเรียนจะต้องนำเสนอในประเด็นดังนี้
  - 1) ความหมายของปริมาณฝน
  - 2) เกณฑ์ปริมาณฝนรายวัน
  - 3) เหตุผลในการบอกปริมาณฝน โดยใช้หน่วยวัดความยาว
  - 4) ผลการวิเคราะห์ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทยจากภาพ
  - 5) ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณฝน

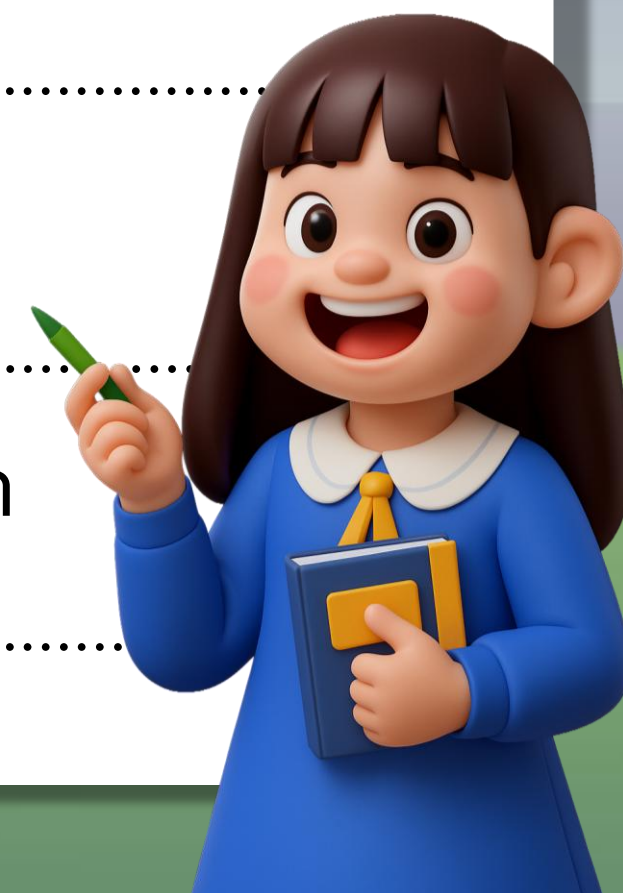

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 1 หยาดน้ำฟ้า

1. หยาดน้ำฟ้า หมายถึง.....
.....
2. ตัวอย่างหยาดน้ำฟ้าที่เกิดขึ้น ได้แก่.....
.....
3. หยาดน้ำฟ้าที่พบบ่อยในประเทศไทยอยู่ในรูปแบบของ.....
.....
4. ส่วนใหญ่จะพบลูกเห็บตกลงมากับฝนในช่วงที่สภาพลมฟ้าอากาศเป็นอย่างไร
.....
5. ในขณะที่เกิดฝน หิมะ และลูกเห็บ สิ่งใดก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือนมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 2 การวัดปริมาณฝน

1. ปริมาณฝน (rainfall amount) หมายถึง.....

.....

.....

2. ผลการสืบค้นเกณฑ์ปริมาณฝนรายวัน

ปริมาณฝน	ปริมาณฝนที่ตรวจวัดได้ (มิลลิเมตร)
ฝนเล็กน้อย (Light Rain)	
ฝนปานกลาง (Moderate Rain)	
ฝนหนัก (Heavy Rain)	
ฝนหนักมาก (Very Heavy Rain)	

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 2 การวัดปริมาณฝน

3. เพราะเหตุใดจึงบอกปริมาณฝนโดยใช้หน่วยวัดความยาว เช่น มิลลิเมตร

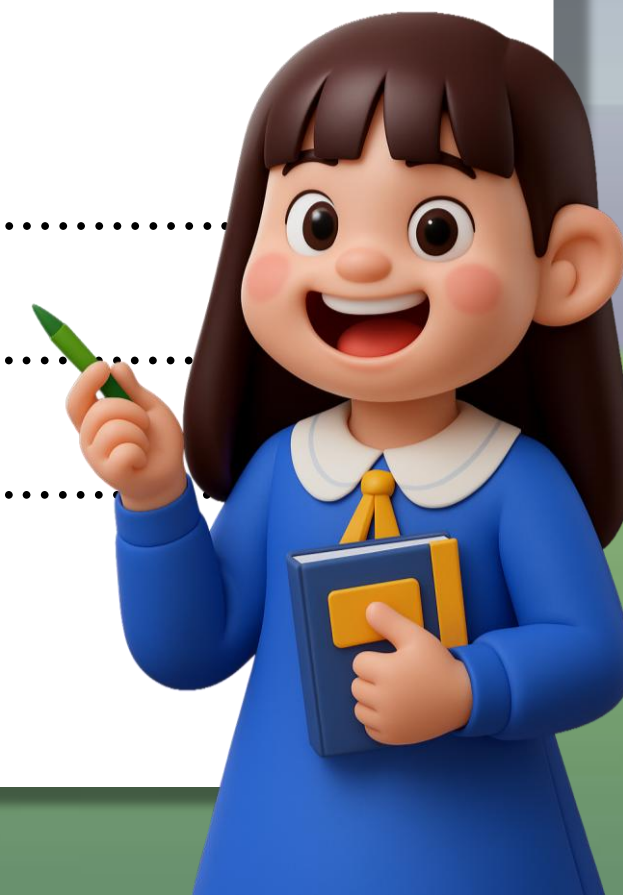
---

4. ถ้าได้รับการแจ้งปริมาณฝนในพื้นที่ที่นักเรียนอาศัยอยู่ สิ่งนี้อาจเกิดขึ้นได้มีอะไรบ้าง และนักเรียนจะมีวิธีป้องกันหรือปฏิบัติตนอย่างไร

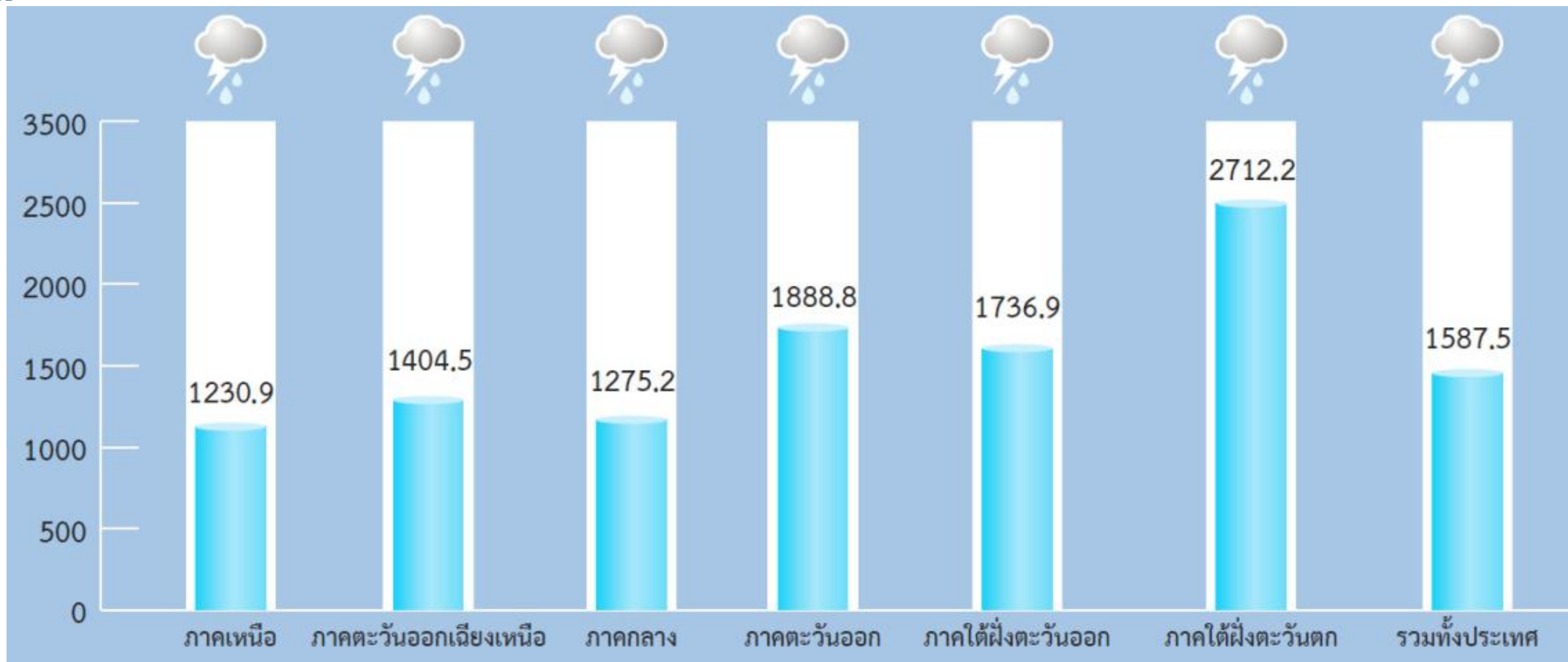

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 3 ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทย

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 3 ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทย

1. จากภาพปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดในรอบปีเกิดในภาคใด เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

.....

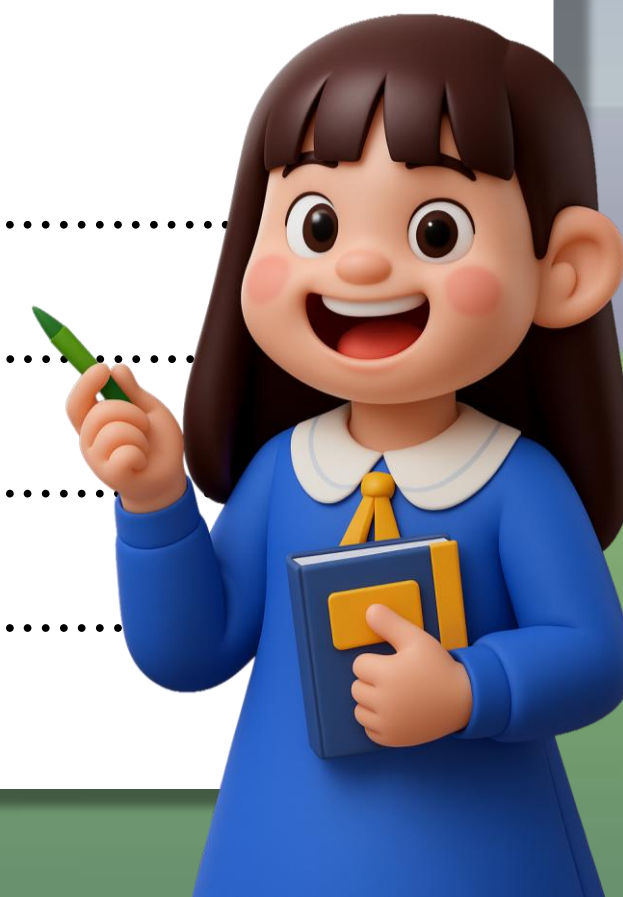
2. นักเรียนคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อปริมาณฝน

.....

.....

.....

.....

นักเรียน

ลงมือทำกิจกรรม

อภิปราย

ผลการทำกิจกรรม

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 1 หยาดน้ำฟ้า

1. หยาดน้ำฟ้า หมายถึง...น้ำในรูปแบบและสถานะต่าง ๆ ที่ตกจากฟ้ามายังพื้นโลก เนื่องจากละอองน้ำในเมฆรวมตัวกันจนอากาศไม่สามารถพยุงไว้ได้ จากไอน้ำในอากาศระเหิดกลับเป็นผลึกน้ำแข็งและรวมตัวกันจนมีน้ำหนักมากเกินกว่าอากาศจะพยุงไว้ได้ หรือเกิดจากหยดน้ำที่เปลี่ยนสถานะเป็นน้ำแข็งแล้วถูกพายุพัดวนเข้าไปเข้ามาในเมฆฝนฟ้าคะนองจนเป็นก้อนน้ำแข็งขนาดใหญ่แล้วตกลงมา
2. ตัวอย่างหยาดน้ำฟ้าที่เกิดขึ้น ได้แก่...ฝน หิมะ ลูกเห็บ
3. หยาดน้ำฟ้าที่พบมากในประเทศไทยอยู่ในรูปแบบของ...ฝน
4. ส่วนใหญ่จะพบลูกเห็บตกลงมากับฝนในช่วงที่สภาพลมฟ้าอากาศเป็นอย่างไร
...อากาศร้อนจัด มีพายุฝนฟ้าคะนอง ลมพัดแรง
5. ในขณะที่เกิดฝน หิมะ และลูกเห็บ สิ่งใดก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือนมากที่สุด เพราะเหตุใด
...ลูกเห็บก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่า เพราะในขณะที่เกิดลูกเห็บ จะมีพายุฝนฟ้าคะนอง ลมพัดแรง
จึงเป็นเหตุให้บ้านเรือนเสียหาย

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 2 การวัดปริมาณฝน

1. ปริมาณฝน (rainfall amount) หมายถึง...ปริมาณที่ฝนตกในระยะเวลาและพื้นที่หนึ่ง
โดยมีหน่วยเป็นมิลลิเมตรหรือนิ้ว
2. ผลการสืบค้นเกณฑ์ปริมาณฝนรายวัน

ปริมาณฝน	ปริมาณฝนที่ตรวจวัดได้ (มิลลิเมตร)
ฝนเล็กน้อย (Light Rain)	0.1 – 10.0
ฝนปานกลาง (Moderate Rain)	10.1 – 35.0
ฝนหนัก (Heavy Rain)	35.1 – 90.0
ฝนหนักมาก (Very Heavy Rain)	90.1 ขึ้นไป

เฉลยผลการทำกิจกรรม

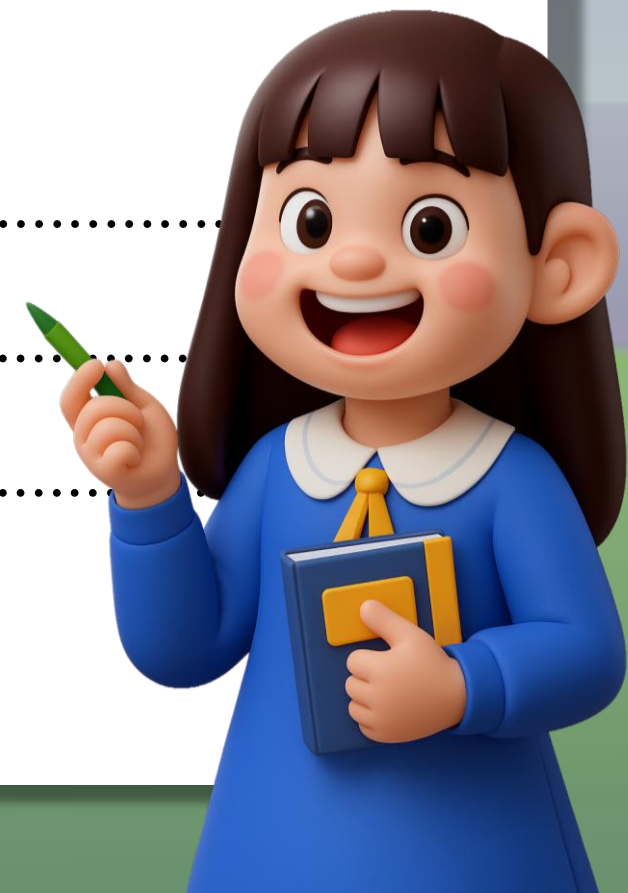
ฐานที่ 2 การวัดปริมาณฝน

3. เพราะเหตุใดจึงบอกปริมาณฝนโดยใช้หน่วยวัดความยาว เช่น มิลลิเมตร

..... เนื่องจากการคำนวณหาปริมาณฝน ต้องนำปริมาตรของน้ำที่กักเก็บได้หารกับพื้นที่หน้าตัดของภาชนะที่ใช้รับ
น้ำนั้น ๆ ซึ่งผลทำให้มีหน่วยเป็นมิลลิเมตร และในการวัดฝนพื้นที่หน้าตัดของภาชนะที่ใช้รับน้ำมีค่าคงที่ จึงรายงาน
เฉพาะความสูง

4. ถ้าได้รับการแจ้งปริมาณฝนในพื้นที่ที่นักเรียนอาศัยอยู่ สิ่งนี้อาจเกิดขึ้นได้มีอะไรบ้าง และนักเรียนจะมีวิธีป้องกัน
หรือปฏิบัติตนอย่างไร

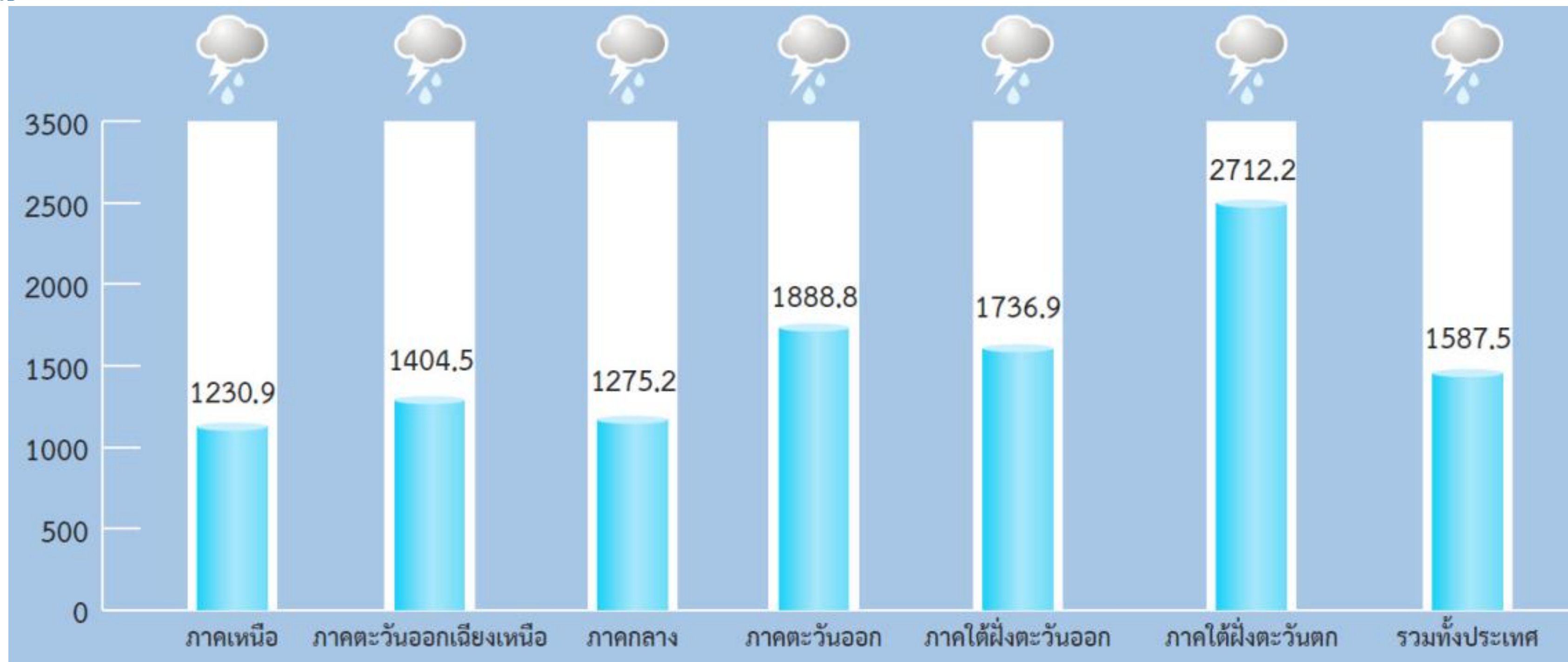
- สิ่งที่เกิดขึ้น เช่น น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก ดินถล่ม
- วิธีป้องกันตัวเอง เช่น อพยพไปอยู่ในพื้นที่สูง สร้างเขื่อนกั้นน้ำหรือสร้างสิ่งป้องกันดินถล่ม
ปลูกต้นไม้ยึดผิวดิน เพื่อป้องกันในระยะยาว

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 3 ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทย

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ฐานที่ 3 ปริมาณฝนเฉลี่ยของประเทศไทย

1. จากภาพปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดในรอบปีเกิดในภาคใด เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

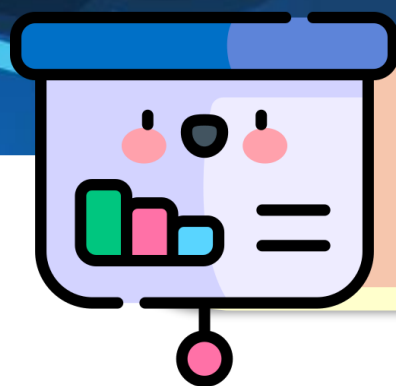
• ภาคที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุดในรอบปี คือ ภาคใต้ฝั่งตะวันตก เพราะเป็นพื้นที่ที่ติดกับทะเลทำให้ความชื้นในอากาศสูงและเกิดเมฆฝนได้ง่าย รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นมรสุมที่พัดพาความชื้นมาจากทะเลเข้าสู่คลุมพื้นที่ ทำให้ฝนตกหนัก

• ภาคที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยที่สุดในรอบปี คือ ภาคเหนือ เพราะเป็นพื้นที่อยู่ห่างทะเล ทำให้มีความชื้นในอากาศต่ำและเกิดเมฆฝนได้ยาก รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้น้อยจึงทำให้เกิดฝนน้อยกว่าภาคอื่น ๆ

2. นักเรียนคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อปริมาณฝน

ปริมาณและชนิดของเมฆ ภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ และฤดู

อภิปรายหลังการทำกิจกรรม

ปริมาณฝนในแต่ละพื้นที่และแต่ละช่วงเวลาในรอบปี
จะมีปริมาณฝนแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ
เช่น ปริมาณและชนิดของเมฆ ลักษณะของพื้นที่ ฤดู

คำถามชวนคิด

เพราะเหตุใดนักอุตุนิยมวิทยาจึงใช้
หน่วยมิลลิเมตร ในการบอกปริมาณฝน

เนื่องจากการคำนวณหาปริมาณฝน ต้องนำปริมาตรของน้ำที่กัก
เก็บได้หารกับพื้นที่หน้าตัดของภาชนะที่ใช้รับน้ำนั้น ๆ ซึ่งผลทำ
ให้มีหน่วยเป็นมิลลิเมตร และในการวัดฝนพื้นที่หน้าตัดของ
ภาชนะที่ใช้รับน้ำมีค่าคงที่จึงรายงานเฉพาะความสูง

คำถามชวนคิด

เราจะทราบได้อย่างไรว่า

พื้นที่ใดฝนตกมากหรือน้อยกว่ากัน

ทราบได้จากการวัดปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่
โดยใช้เครื่องมือในการวัดปริมาณฝน

คำถามชวนคิด

ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อปริมาณฝน

ปริมาณฝนในแต่ละพื้นที่และแต่ละช่วงเวลาในรอบปี
มีปริมาณฝนแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ
เช่น ฤดู ปริมาณและชนิดของเมฆ ลักษณะของพื้นที่

ปริมาณฝน

- ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน หยาดน้ำฟ้าส่วนมากจึงพบในรูปแบบของฝน
- ปริมาณฝน (rainfall amount) หมายถึง ปริมาณที่ฝนตกในระยะเวลาและพื้นที่หนึ่ง โดยมีหน่วยวัดเป็นมิลลิเมตรหรือนิ้ว
- ปริมาณฝนสามารถตรวจวัดได้โดยใช้เครื่องวัดฝน (rain gauge)
- เกณฑ์การเตือนภัยดินถล่มและน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่เสี่ยงภัย สามารถใช้ปริมาณฝนเป็นเกณฑ์หนึ่งในการเตือนภัย หากปริมาณฝนตกเกินกว่า 100 มิลลิเมตรต่อวัน ถือว่าอยู่ในระดับเสี่ยงภัยต่อการเกิดดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก

ตรวจสอบความเข้าใจ

“ถ้าหากนักเรียนต้องการจะทราบว่า
ฝนตกหนักมากน้อยเพียงใด
นักเรียนจะสามารถวัดปริมาณฝน
ได้อย่างไร”

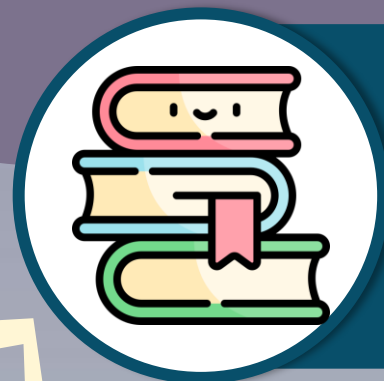

สรุปบทเรียน

- ปริมาณฝนเป็นปริมาณที่ฝนตกในระยะเวลาและพื้นที่หนึ่ง โดยมีหน่วยวัดเป็นมิลลิเมตรหรือนิ้ว สามารถตรวจวัดได้โดยใช้เครื่องมือวัดฝน
- ปริมาณฝนในแต่ละพื้นที่และแต่ละช่วงเวลาในรอบปี จะมีปริมาณแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ

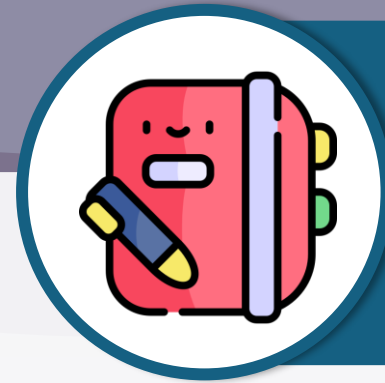
บทเรียนครั้งต่อไป

พายุ (1)

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พายุฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง กระบวนการเกิดและพัฒนาตัวของพายุฝนฟ้าคะนอง

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1